

DE HOLLAND-AMERICA LIJN Anno 1609

Egidius Kwartet
NTB -sopraan
Michiel Niessen –luit

De eerste beschreven ontdekkingsstocht door de Nederlanders van het gebied wat nu New York Bay genoemd wordt, was in 1609, met de reis van **Henry Hudson** in opdracht van de *Vereenigde Oostindische Compagnie*. Hij was eigenlijk op zoek naar een nieuwe doorgang naar Tataarland en China. Er was grote interesse bij Nederlanders voor het per ongeluk ontdekte land en er kwamen nieuwe missies naar het gebied.

In mei 1624 kwam de *Nieu Nederlandt*, een schip gecharterd door de *West-Indische Compagnie*, aan bij het *Noten Eylant* dat net onder het eiland *Manhattan* lag. Aan boord waren een dertigtal families uit de *Vereenigde Zeven Provinciën*. De meesten waren van origine van Zuid-Nederlandse of Waalse afkomst (nu België) en Frans of (slecht) Nederlands sprekend. Ze waren in de 16e eeuw uitgeweken naar het noorden en hadden in het noorden (b.v. Amsterdam, Haarlem, Leyden) hun eigen Waalse kerken. De passagiers werden spoedig verspreid: na ontschepping op het *Noten Eylant*

(tegenwoordig *Governors Island*), bouwden ze **Fort Amsterdam** en windmolen op *Noten Eylant*.

De anderen verspreidden zich als volgt: vier echtparen en acht mannen gingen naar *Verhulsten Eylant* in de *Delaware Rivier* waartegenover op het vaste land een jaar eerder, in 1623, de bouw van **Fort Nassau** (dicht bij de huidige stad *Gloucester* in *New Jersey*) was begonnen. Twee gezinnen en zes mannen voeren naar de *Connecticutrivier*, die ze de "Versche rivier" noemden, en bouwden een kleine nederzetting geheten *Kievitshoek* of *Zeebroeck* waar nu de stad *Seabrook*, Connecticut ligt. Ongeveer achttien gezinnen bleven aan boord van de *Nieu Nederlandt* en voeren stroomopwaarts de Hudson op. Ze ontscheepten op de plaats waar nu de stad *Albany* ligt, de hoofdstad van de staat *New York*, en bouwden daar **Fort Oranje** (1624). Fort Amsterdam was gelegen op de strategische zuidelijke punt van het eiland *Manhattan* en was bedoeld te dienen als hoofdzetel van de Nederlandse kolonisten die daar de bonthandel moesten ontwikkelen.

Nieuw-Amsterdam (het huidige *New York*) groeide, vooral na het toekennen van stadsrechten in 1653, uit tot de grootste Nederlandse koloniale nederzetting in Noord-Amerika en bleef in Nederlandse handen tot november 1674, toen het uiteindelijk aan de Engelsen werd afgestaan in de *Vrede van Westminster*.

De eerste kolonisten waren vooral avonturiers, boeren, jagers, fortuinzoekers en ex-criminelen. Deze lieden brachten niet veel culturele bagage naar het nieuwe land. Vandaar dat het Egidius Kwartet kiest uit het repertoire van de late zestiende-, begin zeventiende eeuw dat nog het meeste kans maakt dat het in de reiskisten of in het geheugen van de Frans en Nederlands sprekende pioniers heeft gezeten: Psalmen, liedjes van vroeger en een handvol deftige liederen.

PROGRAMMA

Clemens non Papa (1510-1556)
Claude Goudimel (1514-1572)
Claude Lejeune (1530-1600)

Den iersten psalm
Psaume 2
Psaume 3

Hubert Waelrant (1517-1595)
Anonymus
Anonymus

Als ik u vinde
Tsou een meisken gaen om wijn
Ghevaere ghevaere
From: Emanuel Adriaensen Pratum musicum 1584

Daniel Heinsius (1580-1655)

Gisteren des avonds laet (Het sterfhuys van Cupido)
From: Emblemata amatoria 1606

Valerius Gedenck Clanck (1626)
Valerius Gedenck Clanck

Op het twaalf jarig bestand (1609)
Lied op de Hollandse zeevaarders

Thomas Sternhold (1500-1549)
Thomas Ravenscroft (1585-1632)

Psalm 4   1563
Psalm 5   1621

Anonymus

Noch ken ick een vriendinne,
From: Den boeck der gheest. Sanghen, Antwerpen 1613

Anonymus

Nu sijt wellekome
From: Het paradys der gheestelijcke en kerckelycke lofsangen, Antwerpen 1638

Giacomo Gastoldi (1556-1622)
Giacomo Gastoldi

Il contento
L'innamorato

Philippe Rogier (1561-1596)
Pierre de Mancicourt (1510-1564)

Léal Amour
Chanson spirituelle

Valerius Gedenck Clanck
Valerius Gedenck Clanck
Valerius Gedenck Clanck
Valerius Gedenck Clanck

Heer als ick denk aan't goed (Gastoldi)
Equipage van de West Indische Compagnie
Einde van het twaalf jarig bestand (1621)
Besluit der West Indische Compagnie (1623)

Orlando Gibbons (1583-1625)
Jan Pieterszoon Sweelinck (1562-1621)

Psalm 6   1623
Psaume 7   1623